

Alusta alkaen 45

1 Moos 29:31-30:13

Savonlinnan Tuomiokirkko, 5.2.2009

Raakelin ja Lean synnytyskilpailu

Edellinen käsittelemämme teksti loppui toteamukseen, jonka mukaan Raakel oli Jaakobille rakkaampi kuin Lea. En malta olla siteeraamatta tässä yhteydessä Lutheria:

Jaakob on saanut omakseen vaimonsa, jota hän niin kovasti on kaivannut, ja lisäksi häneen on liitetty Leea, jota hän ei rakastanut ja josta hän ei välittänyt. Tämän asian Raakel on oivaltanut ja hän pitää käsissään koko perheen avaimia ja ohjia, hän on aina Jaakobin tukena, *ist das liebe Metzichen*, ollen rakas tyttökulta. Emännän esikuvaa taas seuraa koko talo ja naapurusto ja kaikki tietävät, että Jaakobkin halveksii ja laiminlyö Leeaa. Kun hän tätä rakastaa, hän tekee sen säälistä, ei aviorakkaudesta eikä yljän lämmöllä, armopalaa se vain on. Niinpä Leea istuu majassaan palvelijattarineen murheellisena, kehräten ja itkien hän viettää elämäänsä. Muu talonväki ja varsinkin Raakel halveksii häntä, koska aviomies pitää häntä halpana; hän antaa etusijan Raakelille ja on uskomattoman rakastunut häneen. Ei Leea ole kaunis eikä viehättävä vaan harmittava ja vierottu. Siinä istuu tyttörukka, häneen ei kukaan kiinnitä huomiota. Raakel on häntä ylevämpi, tuskin viitsii häneen katsetta luoda: Minä olen emäntä, niin hän ajattelee, Leea on piika.

Herra näki, että Leaa syrjittiin

Kukaan ei puolustanut Leeaa, ei edes Jaakob. Mutta Jumala puuttui asioihin. Hän katsoi alhaisen ja halveksitun Lean puoleen ja antoi hänen tulla raskaaksi.

Kun Herra huomasi, että Jaakob syrji Leaa, hän antoi Lean tulla raskaaksi, mutta Raakel pysyi lapsettomana. (1 Moos 29:31)

Herra huomasi. Tai ”Herra näki, että Leaa syrjittiin”. Vaikka kukaan muu ei sitä näe, niin Herra näkee. Jumala ei voi sietää sitä, että ketään halveksitaan ja hyljitään. Samoin hän ei myöskään voi sietää ylpeitä. Niinpä Herra lohdutti Leaa ja antoi tämän tulla raskaaksi Jaakobista. Ja samalla hän mursi Raakelin ylpeyttä.

Lutherin mukaan tämä on kirjoitettu ahdistettujen lohdutukseksi.

Niin Lea synnytti pojan, jolle hän antoi nimeksi Ruuben, sillä hän ajatteli: ”Herra on nähnyt minun kurjuuteni.. Nyt mieheni alkaa rakastaa minua.” (1 Moos 29:32)

Nimi Ruuben tulee heprean sanoista *ra’a be’onji*, joka tarkoittaa: ”Hän on nähnyt kurjuuteni”.

Tuo sana ”kurjuus” tarkoittaa myös nöyryyttä ja alhaisuutta. Esimerkiksi Mooseksesta käytetään 4 Moos 12:3 jakeessa samaa sanaa: ”Mutta Mooses oli hyvin nöyrä mies, nöyrempi kuin kukaan muu ihminen maan päällä.”

Toisesta tärkeästä äidistä sanotaan samoin. Neitsyt Maria sanoi kiitosvirressään näin:

Minun henkeni riemuitsee Jumalasta, Vapahtajastani, sillä hän on katsonut palvelijattarensa alhaisuuteen. (Luuk 1:48)

Se ei ollut mitään nöyristeltyä teko-alhaisuutta. Vaan todellista nöyryytettynä oloa. Mariaahan pidettiin huonona naisena, kun hän oli tullut raskaaksi ennen avioliiton solmimista. Tuohon aikaan se oli todella vakava asia. Vastaavalla tavalla Lea oli hyljeksitty ja halveksittu ja siksi kurja. Tämän kurjuuden Herra näki ja nosti hänet siitä. Siksi Lea antoi lapselleen nimeksi Ruuben, hän on nähnyt kurjuuteni. Näin hän saattoi ylpeänä lohduttautua entisiä pilkkaajiaan vastaan katsoessaan rakasta poikaansa.

Simeon, Leevi ja Juuda syntyvät

Sitten hän tuli jälleen raskaaksi, synnytti pojan ja sanoi: "Herra on kuullut, että mieheni syrjii minua, ja siksi hän antoi minulle myös tämän pojan." Ja hän antoi pojalle nimeksi Simeon. (1 Moos 29:33)

Toinen Lean pojista saa nimen Simeon. Se tulee sanasta "shama", mikä tarkoittaa: "hän on kuullut".

Mutta Lean yritys miellyttää on epätoivoinen. Ei Jaakob vieläkään rakastanut häntä. Mielestäni koko tämä kertomus kuvaa sitä, kuinka onnetonta on, jos miehellä on kaksi vaimoa, tai vaimo ja rakastajatar. Ei siitä mitään tule, pelkkää jatkuvaa riitaa ja mustasukkaisuutta ja epätoivoista miellyttämistä.

Mutta Jumala on silti hyljeksityn puolella; eihän Lea itse ole syyppä siihen, että hänet on naitettu kolmanneksi pyöräksi Jaakobin ja Raakelin avioliittoon. Jumala piti avioliittoa laillisena, koska se tuohon aikaan oli aivan mahdollista, että miehellä oli useampia vaimoja. Rivien välissä on kuitenkin luettavissa, että ei moniavioisuus ole ihmiselle hyväksi.

Herra suosii taas Leaa ja antaa tämän taas tulla raskaaksi, ja antoi Raakelin pysyä lapsettomana, vaikka Jaakob harrasti seksiä rakkaan Raakelinsa kanssa tietysti paljon useammin kuin Lean kanssa.

Sitten hän tuli taas raskaaksi, synnytti pojan ja sanoi: "Nyt mieheni lopultakin kääntyy minun puoleeni, koska olen synnyttänyt hänelle kolme poikaa." Sen vuoksi poika sai nimekseen Leevi. (1 Moos 29:34)

Kolmannen pojan nimi muistuttaa sanaa *jillawe*, joka tarkoittaa: "Hän kääntyy puoleeni." Lea tarkoitti, että nyt Jaakob varmaankin tulisi pysyvästi asumaan hänen luokseen ja jättäisi Raakelin teltan, kun kerran hän on synnyttänyt jo kolme poikaa.

Mutta sekään ei riittänyt. Lea synnytti vielä neljännen pojan.

Ja Lea tuli taaskin raskaaksi, synnytti pojan ja sanoi: "Vihdoinkin saan ylistää Herraa." Siksi hän antoi pojalle nimeksi Juuda. Sitten hän ei enää synnyttänyt. (1 Moos 29:35)

Tämän Lean neljännen pojan nimi Juuda eli hepreaksi Jehuda muistuttaa verbimuotoa *hoda*, ylistää.

Jumalan sanassa on inhimillisen elämän koko ihanuus ja kurjuus

Minulle tämä kuitenkin puhuu ennen kaikkea siitä, kuinka Jumalan sana sisältää koko inhimillisen elämän kirjon, myös melkein kaiken ihmiselon kurjuuden, sitä häpeilemättä. Mikä voi olla

epätoivoisempaa, kuin yrittää ansaita itselleen rakastamansa ihmisen rakkautta, kun tuo rakkauden kohde halveksii ja hyljeksii. Jumalan sana kertoo, että tällaistaikin ihmisen elämään voi kuulua. Tämä kaikki inhimillinen tuska kaikessa kipeydessään on sitä todellisuutta, johon Jumala tulee meitä kohtaamaan ja lohduttamaan, niin kuin kykenee.

Mutta on sellaisiakin ristiriitoja, joihin edes Jumala ei täysin pysty. Jaakobin perhe on esimerkki sellaisesta. Siksi ihmisen kannattaa Jumalan sanan mukaan välttää moniavioisuutta ja rakastajan tai rakastajattaren pitämistä.

Raakelin kateus

Kun Raakel näki, ettei hän saanut lapsia, hän alkoi kadehtia sisartaan ja sanoi Jaakobille: "Auta minua saamaan lapsia, tai muuten minä kuolen!" (1 Moos 30:1)

Tässä juuri näkyy Jaakobin perheen mahdottomuus. Lempivaimo alkaa kadehtia sisartaan niin kiihkeällä raivolla, että se on kuin hivuttava kuolema. Vaikka Raakel on ollut hurskas, Jumalaan luottava nainen, jonka Jaakob nai Jumalan johdatuksessa, niin siitä huolimatta tilanteen mahdottomuus menee yli hänen kestokykynsä ja hän alkaa kiukutella. Ei ihminen voi mitä tahansa koettelemuksia kestää. Seksiin ja lisääntymiseen ja mustasukkaisuuteen liittyviä koettelemuksia edes hurskas ihminen ei kestä, vaan lankeaa päistikkaa.

Mutta ei Raakelin mies voi auttaa. Hän suuttuu.

Jaakob suuttui Raakelille ja sanoi: "Olenko minä muka Jumala? Minäkö olen estänyt sinua saamasta lapsia?" (1 Moos 30:2)

Tämä on kuin TV:n saippuasarjasta. Jaakob sanoo, että kyllähän tässä on seksiä harrastettu, mutta sinä et ole tullut raskaaksi, mutta sisaresi on. Mitä tässä minä voisin tehdä?

Sivuvaimo Bilha astuu peliin

Silloin Raakel turvautuu meillekin jo aiemmasta Raamatun kertomuksesta tuttuun keinoon: Tuon ajan Lähi-idän kulttuurissa oli sellainen laki, että vaimo saattoi antaa orjattarensa miehelleen jalkavaimoksi. Silloin lapsista tulisi laillisesti hänen lapsiaan. Lapsettomuus oli tuohon aikaan niin suuri häpeä, ettei kukaan kunniallinen vaimo voinut sellaista kestää. Ilmeisesti siksi tällainen tapa oli kehittynyt. Tätähän esim. Abrahamin vaimo Saara käytti antaessaan orjattarensa Rahabin Abrahamille sivuvaimoksi.

Raakel sanoi: "Tuossa on orjattareni Bilha. Tee hänen kanssaan lapsia, jotka tulevat minun omikseni. Näin minustakin voi tulla äiti." Raakel antoi orjattarensa Bilhan Jaakobille vaimoksi, ja Jaakob yhtyi häneen. Bilha tuli raskaaksi ja synnytti Jaakobille pojan. Silloin Raakel sanoi: "Jumala on ratkaissut asian minun hyväkseni. Hän on kuullut rukoukseni ja antanut minulle pojan." Sen vuoksi Raakel antoi pojalle nimeksi Dan. (1 Moos 30:3-6)

Dan merkitsee: "hän on tuominnut" tai "hän on ratkaissut asian". Tällä nimenannolla Raakel yritti uskotella itselleen, että taistelu aviomiehen rakkaudesta oli nyt ratkennut hänen edukseen. Minusta tuo vaikuttaa vähän liioitellulta: "Täydellinen voitto!", vaikka kyllä se oli korkeintaan niukka torjuntavoitto, jos sitäkään. Onhan Jaakobilla nyt kahden laillisen petikumppanin sijasta kolme, jotka jakavat hänen rakkautensa ja huomionsa.

Jumalallinen pelastushistoria rypee syvällä

Sitten Raakelin orjatar Bilha tuli uudelleen raskaaksi ja synnytti Jaakobille toisen pojan. Raakel sanoi: "Minä olen käynyt sisareni kanssa ankaran kamppailun, ja nyt olen voittanut." Ja hän antoi pojalle nimeksi Naftali. (1 Moos 30:7-8)

Naftali –nimi tulee sanasta ”naftulim”, kamppailu. Minulle siitä tulee mieleen jälleen se, kuinka onnettomaksi tämän perheen elämä oli mennyt. Lapsikin oli olemassa pelkän kamppailun vuoksi, kamppailun, jota siskokset kävivät toisiaan vastaan elämänsä ja Jaakobin elämän kaikkein intiimeimmällä alueella.

Jotenkin minusta tuntuu siltä, että tässä jumalallinen johdatus ja pelastushistoria on alentunut erääseen kaikkein alhaisimpaan pisteeseensä. Pelastushistoria on tosiaan tapahtunut keskellä ihmiskunnan syntiä ja kurjuutta ja hajanaisuutta ja rikkinäisyyttä; keskellä riitaa ja kateutta, keskellä oloja, joista ei kasva ehjää ja tasapainoista ihmistä.

Tämä näkyy selvänä Jaakobin poikien myöhemmässä elämässä. He toteuttavat kansanmurhan Sikemin kaupungissa (1 Moos 34), he myyvät yhden joukostaan orjaksi Egyptiin (1 Moos 37). Kaiken tämän keskellä Jumala toimii, ohjaten tapahtumia niin, että pahasta tulee hyvää (1 Moos 50:20). Mutta se ei tapahtunut vailla inhimillistä tuskaa; niin kuin ei Jeesuksenkaan kohdalla tapahtunut.

Siis: Miksi Kaikkivaltias sallii pahan? Siksi, että me ihmiset olemme pahoja. Hän kuitenkin rakastaa meitä, eikä siksi tahdo tuhota meitä. Hänen on toimittava sillä materiaalilla, jota hänellä on syntiinlankeemuksen jäljiltä käytössään. Me olemme sellaista porukkaa kuin Jaakobin perhe; teemme pahaa toisillemme, kiukuttelemme, oikuttelemme ja pilaamme oman ja toistemme elämän. Tämän materiaalin Jumala osaa ohjata hyvään lopputulokseen, mutta ei hänkään sitä osaa kauniisti ja vailla kolhuja tehdä.

Sivuvaimo Silpa astuu kehiin

Raakel vaikuttaa nyt olevan jälleen niskan päällä siskosten taistelussa Jaakobin rakkaudesta, orjansa Bilhan ansiosta. Mutta Lea ei tyydy tähän, hänkin heittää peliin orjattarensa.

Kun Lea näki, ettei hän enää saanut lapsia, hän antoi orjattarensa Silpan Jaakobille vaimoksi, ja Lean orjatar Silpa synnytti Jaakobille pojan. Lea sanoi: "Tuokoon hän onnea!", ja antoi pojalle nimeksi Gad. Sitten Lean orjatar Silpa synnytti Jaakobille vielä toisen pojan, ja Lea sanoi: "Miten onnellinen minä olenkaan! Nyt naiset ylistävät minua onnelliseksi." Ja hän antoi pojalle nimeksi Asser. (1 Moos 30:9-13)

Silpan ja Jaakobin pojan nimi oli Gad, ”onni”. Toisen pojan nimi oli Asser, ”onnellinen”. Minä olen kuitenkin aistivinani näin Lean antamissa nimissä vahvaa uskottelua ja itse-tsemppausta. Tosiasiassa Lean ja Raakelin elämä oli mennyt aivan mahdottomaksi eivätkä he voineet olla onnellisia.